

Mazóvia

*Mert hiszen felőrlődik és szétszóródik minden,
a szitálás után óránkba hintett
csonthomok pereg. Nekünk az lesz a legjobb,
ha kézimalomként fölöttünk kattog
e széles és súlyos pusztaság.
Lapályos hazánk.
Mazóvia ...*

(Kovács István fordításai)

Ernest Bryll 1935-ben született. A Varsói Egyetemen tanult lengyel irodalmat. Költői indulása közvetlenül az 1956 utáni időszakra esik. Verses drámáira leginkább a történetfilozófiai kérdések feldolgozása a jellemző. A *Rzecz ustopadowa* (Novemberi beszéd) című drámáját sikerrel játszották több lengyel színházban. Őrá is a műfaji gazdagság a jellemző, akárcsak Rózewiczre.

TADEUSZ NOWAK

A gyöngédség kapui

*A gyöngédség kapui kitérülnek
s fogadnak névtelen karok madárral:
szemhéja leeresztve, boldog szárnya
alatt sudárja, két marokra fogva*

*Fölsóhajt majd álomi aranyfűből
a gyümölcs meg fa s a vadmadárka
emelve virradatba. És az állat
kinek feje hasonló planétához
majd széttépi magában hirtelen
kelepcéjét a vérünknek, zsoltárnak
zsoltárnak, józanságnak*

*Középre találmányok halmozódnak
a kés, a lándzsa s puska — emlékére
a törzseknek, s majd éjenként fehérén
világítnak mint kéményben a kréta.*

A föltárlás zsoltára

*Így nem szerethetsz, így vodkával élnek
s ölnék kakast mielőtt harang szólna
Hajnal-nyílt sebbe Máriák belépnek
hármuknak csókja fül ecetbe, önba*

*Föltárlul most a lépcső, a magas fok
álmok aljából ébredésig érve
És Júdás közel testesül meg, hallod
beretva vág a víz ütőerébe*

A hátbadöfött zsoltára

*Ülök magamban éjjel
meztláb, cylinderben
ott meg lagziból engem
hoznak hátamban késsel*

*Várost kell átügetnem
meztláb, cylinderben
álmot nyírfába töltök
ki éghez közeledtem*

*A kés hátamba hegedt
nyírfába álom zárult
hajnal fröccsölget kertet
most kecsketej az ál munk*

*Hanyatt most ő is alszik
s meztláb, cylinderben
hallom ahogy a csendben
hátába kés tolakszik
rezeget az ablaktábla
betölt a lárma engem*

(Nagy László fordításai)

A jövődlátó

Az öregasszony a kertben üldögélt. A kert kellős közepén. Zöld ketrecében. Ha meg emlékezetünkbe idézzük, hogy a kertben már régtől volt valami lejtősség, az az aranyos csillogás, mindig készen a poszméh befogadására, nyugodtan elmondhatjuk, hogy az öregasszony ott ült a dús lombú méhesben, mely a méz pörgetésére emlékeztetett a sajtárban, meg a nagy madaraknak alkonyati vizek fölötti vonulására. Ám ha még egyszer átsuhan rajtunk a tegnapi lakodalom és a vasárnapi mulatság, meg az a horgos, levelek szaggatásától, ágak tördelésétől kísért nagybögők felvonulása a kertek alá, biztosan azt hisszük, hogy ettől a folytonos muzsikálástól maga a kert is kissé olyan, mint valami nagy lombú bögő. Így hát joggal mondhatjuk, hogy az öregasszony ott ült a nagybögőben, annak komor, mivelhogy késsel és bottal sebzett, zenétől visszhangzó belsejében.

Valahogy úgy tetszik, mintha a kertet egyenesen arra teremtették volna, hogy elüldögélhessenek benne az öregek. A tejfőlösszájú ifjaknak szinte fölösleges a kert. Csak egy-egy lakodalom vagy mulatság idejére veszik birtokukba, hogy gyümölcscsel szedjék teli az ingüket, vagy éjszaka éljék itt világukat forróvérű szeretőjükkel. Aztán kilépnek a kertből, mint a faharang alól, maguk mögött hagyván tört szárnyaival, arany hátába döfött késsel, a szerető és a felriasztott mátyásmadár kiáltásával, savanyú almákkal telitűzdelt koronájában. Másként vagy az öregekkel. Látzólag a legtermészetesebben üldögélnek el a kertben, valójában nem lehet kifürkészni, vajon az öregek ülnek-e olyan aranyos fényt árasztóan a kertben, vagy né tán a kert hozzájuk lehajolván deresedett-e meg végképp, s változott merő áttetsző ragyogássá.

Hát ilyen kertben, így és nem másként üldögélt az öregasszony. A mi házunkból, az ablakból figyeltem, de nemigen láttam. Minduntalan eltakarták előlem a kert koronájából hulló almák, meg a karós babon egyre feljebb kúszó hőség s a hamuvá szántott tarlóról emelkedő füst.

Tán azt mondhatnám, hogy inkább ott sejtettem az öregasszonyt a kertben, semmint láttam. Ám ez nem gátolhatott meg abban, hogy magam előtt lássam az arcát, ahogy lassan elhatalmasodik rajta valami növényi álom, a kezét az állatok mellett, melyek már elmentek, no meg nyúlszőr papucsba bújtatott lábát. Persze azért láttam őt ilyen pontosan magam előtt, mert gyakran eljártam hozzá, és ott üldögéltem vele a kertben. De nemcsak a lehulló almákon, s a mezőkről felszálló füstön át láttam őt, ehhez a látáshoz egy másik is szegődött — tán álomból való,